

Eläinten terveys ETT ry:n lausunto luonnoksesta maa- ja metsätalousministeriön asetukseksi zoonooseista annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (316/2021) muuttamisesta

ETT kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto asetusehdotuksesta, jolla muutettaisiin zoonooseista annettua maa- ja metsätalousministeriön asetusta (316/2021). Asetusluonnos sisältää hyviä tarkennuksia kuten toimijan kirjallinen ilmoitus kunnaneläinlääkärille toimenpiteistä taudin hävittämiseksi ja salmonellatartunnan leviämisen estämiseksi tehdyn päätöksen kumoamiseksi otettavien näyttöiden määrän selkiyttäminen. Liitteen 2 otsikointi parantaa luettavuutta ja ymmärrettävyyttä. ETT puoltaa esitettyjä muutoksia, mutta toivoo, että ministeriö huomioi ETT:n antamat kommentit tulevaisuuden kehitystarpeista

Salmonellarahaston valmistelussa on tunnistettu tarve kehittää nykyistä vaikuttavampia keinoja, joilla ehkäistään uusintatartuntoja ja estetään tartunnan siirtyminen eläinten mukana uusiin pitopaikkoihin. Asetusluonnoksessa esitetty näytemäärän lisääminen on perusteltua. Näytteenottojen välistä aikaa tulisi kuitenkin voida perustellusta syystä lyhentää, jotta eläinten siirrot tai teurastus eivät viivästy kohtuuttomasti. Tämä on tärkeää eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi ja sen estämiseksi, ettei näytteenottovälin tiukasta tulkinnasta aiheudu tarpeettomia eläinten lopetuksia.

ETT pitää sikojen salmonellarahaston perustamista ja asian ripeää etenemistä erittäin tärkeänä. Samalla on kuitenkin perusteltua käynnistää laajempi, kansallinen tarkastelu salmonellavalvontaohjelman kehittämiseksi esimerkiksi pysyvän työryhmän kautta. Tavoitteena tulisi olla entistä vaikuttavampi, mutta kustannustehokkaampi ohjelma.

Viranomaistoimien sujuvuus ja ennakoitavuus ovat keskeisiä valvontaohjelman toteuttamiselle. Näytteenoton ja muiden toimenpiteiden tulee toteutua oikea-aikaisesti ja tehokkaasti. Menettelyille on tarpeen laatia selkeät ohjeistukset sekä mahdollisuuksien mukaan säätää sitovat aikarajat. Lisäksi eri viranomaisten vastuut on määriteltävä yksiselitteisesti ja niiden toteuttamiseen on turvattava riittävät resurssit. Näin varmistetaan, että salmonellavalvonta toimii vaikuttavasti ja tukee koko ketjun tavoitteita myös tulevaisuudessa.

Yksityiskohtaiset huomiot

32 § Päätöstä koskevat poikkeusluvut

Lupa poiketa 28 §:n 2 kohdassa tarkoitettua kiellosta viedä nautoja ja sikoja pois pitopaikasta voidaan lisäksi perustellusta syystä myöntää eläinten siirtoon sellaiseen pitopaikkaan, jossa epäillään tai esiintyy salmonellatartuntaa.

Pykälään tulisi sisällyttää selkeä aikaraja, jonka kuluessa saneerauksen etenemistä ja onnistumista arvioidaan, jotta menettely ei jatku kohtuuttoman pitkään. Lisäksi viranomaisen tulisi poikkeuslupakäytännön aikana seurata ja arvioida saneerauksen etenemistä säännöllisesti. Pelkästään salmonellavahinkorahaston tai yksityisten vakuutusten korvauskatto eivät estä saneerauksen pitkittymistä. Säädöksen nykyisen muodon

perusteella poikkeuslupia on päädytty myöntämään määrittelemättömän ajan, ja saneerauksen kesto on saattanut venyä hyvin pitkäksi, mikä ei ole tarkoituksenmukaista.

32 § 2 mom. kohta 3: eläimet kuuluvat erilliseen epidemiologiseen yksikköön, jossa on ollut salmonellatartunta, ja toimija on toteuttamiensa taudinhävittämistoimenpiteiden jälkeen tehnyt yksikössä riittävän näytteenoton, ja eläinterveysviranomaisen on tämän jälkeen tehnyt näytteenoton, eikä näytteistä todettu salmonellaa. Eläinterveysviranomaisen on tullut ottaa näytteitä nautatiloilla a) -kohdan mukaisesti ja sikatiloilla b) -kohdan mukaisesti).

ETT ehdottaa, että lause "Eläinterveysviranomaisen on tullut ottaa näytteitä" muutetaan muotoon "Viranomaisen tulee ottaa pitopaikalta tarvittavat näytteet näytteenottoaikataulun mukaisesti". Tämä selkeyttää vastuujakoa ja varmistaa, että näytteenotto toteutuu oikein sekä pitopaikan että viranomaisen näkökulmasta.

33 § Taudin hävittämistoimenpiteet sekä vastuu eläinten lopettamisesta aiheutuvista kustannuksista ja menetyksistä

Lisäys kirjallisesta ilmoituksesta kunnaneläinlääkärille tukee nykyistä käytäntöä eli saneeraussuunnitelman tekoa ja säädöksen teksti mahdollistaa myös saneeraussuunnitelman päivittämisen saneerauksen edetessä.

Saneeraukseen ja sen suunnitteluun tarvitaan asiaan perehtynyttä henkilöä kuten eläinlääkärinä, vaikka lopullinen vastuu on toimijalla itsellään. Pykälän muotoilussa "Pitopaikasta vastaavan toimijan on tehtävä..." ehdotetaan muutettavaksi "Pitopaikasta vastaavan toimijan tai hänen edustajansa on tehtävä..." Edustajana tässä tarkoitetaan saneeraussuunnitelman teossa avustavaa henkilöä.

33 § viimeinen virke "Toimijan on kirjattava pitopaikassa tehty näytteenotto ja näytteiden tutkimustulokset." ehdotetaan muutettavaksi muotoon "Toimijan on pidettävä kirjaa pitopaikassa tehdyistä näytteenotoista ja niiden tuloksista." Ehdotettu muotoilu vastaa Maa- ja metsätalousministeriön alkutuotannolle elintarviketurvallisuuden varmistamiseksi asetettavista vaatimuksista annettua asetusta 134/2006.

Liite 2

7.1 Ulostenäytteenotto salmonellatartunnan leviämisen estämiseksi tehdyn päätöksen kumoamiseksi

Ensimmäinen lause esitetään muutettavaksi muotoon " Jos ensimmäisistä *eläinterveysviranomaisen ottamista* näytteistä ei todeta salmonellaa, näytteenotto uusitaan 3–4 viikon kuluttua". Ehdotettu muotoilu eriyttää omavalvontanäytteet viranomaisnäytteistä, selkeyttää menettelyä ja estää väärinkäsityksiä.

7.2 Tuotantoympäristönäytteenotto salmonellatartunnan leviämisen estämiseksi tehdyn päätöksen kumoamiseksi

Liitteen 2 kohdassa 7.2 ehdotetaan tuotantoympäristönäytteiden määrän lisäämistä 50–500 näytteeseen aiemman 10–100 näytteen sijaan. ETT puoltaa ehdotusta näytemäärän lisäämisestä. Näytemäärän lisääminen parantaa näytteenoton kattavuutta ja

lisää tulosten tulkinnan luotettavuutta. Ohjeistus on nyt aiempaa täsmällisempi, kun kohdan 7.2 kolmannen kappaleen viimeisessä virkkeessä on poistettu sana "enintään".

Muita huomioita zoonosiasetuksesta

26 § Salmonellaepäilyyn perustuva tarkastus

26 § 1 mom. nykyinen sanamuoto ei riittävästi määritä aikataulua pitopaikan tarkastukselle ja epäilynäytteenotolle. Esitämme seuraavaa muotoilua: "Eläinterveysviranomaisen on viipymättä, *ilman kohtuutonta viivästystä*, tehtävä pitopaikkaan tarkastus ja otettava tarvittavat näytteet salmonellatartunnan leviämisen estämiseksi."

Viranomaistoinnassa asetuksen muotoilu "viipymättä" tulee tulkita muutamaksi arkipäiväksi. Yli viikon viiveet eivät ole hyväksyttäviä, koska eläinten hyvinvointi erityisesti sikatiloilla voi merkittävästi vaarantua hyvinvointilain mukaisen tilavaatimuksen alituttua. Viranomaisen tekemän pitopaikan tarkastuksen sisältöä tulee määritellä esimerkiksi liitteen 2 kohdassa 6.

32 § Päätöstä koskevat poikkeusluvut

32 § 4 mom. mukaan hautomon osalta "poikkeuslupa voi koskea vain sellaista hautomon osaa, jossa ei ole todettu salmonellatartuntaa tai haudottu salmonellaposiitiivisen emoparven munia."

Tarkoitetaanko tällä pelkkää haudontaa, vaikka haudonta ei ole riski, vaan positiivisen parven munista kuoriutuneet untuvikot? ETT ehdottaa lauseen muotoilua seuraavanlaisesti "Hautomon osalta poikkeuslupa voidaan myöntää sellaiseen hautomon osaan, jossa ei ole todettu salmonellatartuntaa eikä ole käsitelty sellaisia kuoriutuneita lintuja, jotka ovat peräisin salmonellaposiitiivisesta emoparvesta."

Tarkennus kohdentaa sääntelyn salmonellan leviämisen kannalta olennaiseen riskivaiheeseen. Käytännön kokemuksen perusteella merkittävin leviämisriski liittyy kuoriutuneisiin untuvikkoihin sekä niiden käsittelyyn. Kuoriutumattomien munien haudonta suljetussa hautomakoneessa ei sellaisenaan muodosta vastaavaa leviämisriskiä.

Kunnioitavasti,

ELÄINTEN TERVEYS ETT RY

Ina Toppari
toiminnanjohtaja

ina.toppari@ett.fi
p. 0400 363 304